

REFORM ÇAĞININ RADİKAL KANADI OLAN HUTTERİTLERİN DİNÎ KÖKENLİ GELENEKSEL KOMÜNAL YAŞAM TARZI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A STUDY ON THE RELIGIOUS TRADITIONAL COMMUNAL LIFE STYLE OF HUTTERITES THAT HAVE RADICAL WINGS OF THE REFORM AGE

HATİCE KELEŞ

DR. ÖĞR. ÜYESİ, BAYBURT ÜNİVERSİTESİ İLAHIYAT FAKÜLTESİ DİNLER TARİHİ BİLİM DALI
ASSISTANT PROFESSOR, UNIVERSITY OF BAYBURT FACULTY OF THEOLOGY, DEPARTMENT OF
HISTORY OF RELIGIONS

hkeles@bayburt.edu.tr

 <https://orcid.org/0000-0002-6984-0732>

 <http://dx.doi.org/10.29228/k7auifd.29>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types
Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received
29 Ekim / September 2019

Kabul Tarihi / Accepted
22 Aralık / December 2019

Yayın Tarihi / Published
Aralık / December 2019

Yayın Sezonu / Pub Date Season
Aralık / December

Atıf / Cite as

Keleş, Hatice, "Reform Çağının Radikal Kanadı Olan Hutteritlerin Dinî Kökenli Geleneksel Komünal Yaşam Tarzı Üzerine Bir Araştırma [A Study on the Religious Traditional Communal Life Style of Hutterites That Have Radical Wings of the Reform Age]". Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi - Journal of the Faculty of Theology 6/11 (Aralık/December 2019): 837-866.

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Copyright © Published by Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi - Kilis 7 Aralık University, Faculty of Theology, Kilis, 79000 Turkey. All rights reserved.

For Permissions
ilahiyyatdergisi@kilis.edu.tr

REFORM ÇAĞININ RADİKAL KANADI OLAN HUTTERİTLERİN DİNİ KÖKENLİ GELENEKSEL KOMÜNAL YAŞAM TARZI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Öz

Anabaptistler, 16. yüzyıl reform çağının radikal kanadını oluşturan bir harekettir. Reform sırasında üç Anabaptist topluluk oluşmuştur. Bunlar, Hutteritler, Mennonitler ve İsviçre Kardeşleridir. Anabaptistler, yetişkin vaftizini savunmalarıyla Katolik, Protestan ve Ortodokslardan ayrılırlar ve onların Hıristiyan dünyasında lider konumda olmalarına karşı çıkarlar. Yedi tane olan sakramentlerin sadece ikisini yani vaftiz ve ekmek şarap ayını kabul ederler. Genel itibariyle bütün Anabaptistlerin inançları hemen hemen aynıdır. Ancak Hutteritleri diğer Anabaptistlerden ayıran önemli bir inanç vardır. O da “community of goods” yani malların ortak paylaşımıdır. Bu inançlarıyla Hutteritler, komüenal yaşam sisteminin, yani malların ortak paylaşımının Hıristiyanlığın gerçek yaşam sistemi olduğuna inanmıştır. Böylece koloniler kurmuşlardır. Hutteritler, dört yüz elli yıldan fazla bir zamandır ayakta kalmalarıyla dikkatleri üzerlerine çekmişlerdir. Hutteritler, bu kadar uzun süre ayakta kalmalarını, komüenal yaşam sistemine bağlamışlardır. Çünkü onlar, küçük yaşlardan itibaren bütün üyelerini komüenal yaşam sistemine göre eğitmişlerdir. Bu çalışmada, Anabaptist bir topluluk olan Hutteritlerin koloni yaşamlarındaki evlilik, aile ve çocukların yetiştirilmesi konularında nasıl bir sistem uyguladıkları hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Özet

Hutteritlerin asıl kökeni, 16. yüzyılda Protestan Reformunun etkisiyle İsviçre’de ortaya çıkan Anabaptist harekete dayanır. Anabaptistler, genel itibariyle aynı inançlara sahiptir. Ancak Anabaptistler arasında dünyevi yaşam konusunda farklı uygulamalar mevcuttur. 16. yüzyılda ortaya çıkan üç Anabaptist grup vardır. Bu gruplar, Hutteritler, Mennonitler ve İsviçre Kardeşleri-Anabaptistleridir. Daha sonra ise Mennonitlerden Amiş topluluğu oluşmuştur. Anabaptist grupların en önemli ortak özellikleri, onların Roma Katolik Kilisesi ve Protestan kiliselerinin temel statüde olmalarına şiddetle karşı çıkmalarıdır. Anabaptistlerin ayırt edici özelliği yetişkin-inanan vaftizi, İsa’nın son akşam yemeği, direnmeme- barışseverlik ve basit hayat tarzını benimsemeleridir. Ancak Hutteritlerin, Mennonitler ve Amişlerden farklı yanı, ortak mülk anlayışı uygulamasını ve toplumsal yaşam tarzını kabul etmeleridir. Ayrıca Hutteritler, Amişlerden farklı olarak teknolojiyi kullanırlar ve teknolojik gelişmeleri takip ederler. Mennonitlerden ve Amişlerden farklı olan en önemli yanlarından biri de çekirdek aile yapısı yerine koloni yaşamını yerleştirmeleridir.

Hutteritler, şimdi Çek Cumhuriyeti olan Moravya’da ortaya çıkmıştır. Hutterit, toplumunun kurucusu Jacob Hutter kabul edilmekle birlikte ondan önce de Hutteritlerin görüşüne sahip olan bir topluluk vardı. Ashında Hutter bu topluluğu organize etmiştir. Karizmatik ve peygamberi bir lider olarak görülen Hutter, bugünkü Hutterit komüenal sistemini 1533’te başlatmıştır.

Hutteritler, Anabaptist bir hareket olmalarından ziyade, komüenal bir grup olarak dikkatleri daha çok çekmiştir. İlk komüenal yani malların ortak paylaşımı şeklindeki yaşam tarzlarını 1528 yılında uygulamışlardır. Bu uygulamalarının amacı, cennet kolonisini yeryüzünde kurmaktır. Onlara göre, cennette de koloni şeklinde bir yaşam tarzı olacağından, Tanrı tüm Hıristiyanların dünyada da koloni şeklinde yaşamalarını emretmiştir. Onlar, sosyal akımdan izole olmuş bir şekilde yaşamaktadır. Farklı kültür, dini anlayış ve amaca sahip bir topluluktur.

Hutteritlerin komüenal bir yaşam tarzını benimsemeleri onların evlilik, aile ve çocuk yetiştirilmesi konularına da yansımıştır. Hutteritlerde evlilik, her iki kişinin de birbirine bakmayı kabul ettiği bir birlikteliktir. Bu birliktelikte ikinci kişi, birinci kişiye itaat etmeyi taahhüt etmiş olur. Çift artık iki kişi değil tek bir kişiyi ifade

eder. Bu durum Tanrı'nın isteği ve emri doğrultusunda alınan bir karardır. Kişilerin seçimleri ya da istekleri doğrultusunda değildir. Hutteritler tek eşli evliliği ve cinsiyet törelerini sıkı bir şekilde uygulamışlardır.

Hutterit evliliklerine karar verme, birkaç şekilde meydana gelmektedir. Evlenme şekli ne olursa olsun, evlilik için aile, vaizler ve koloni liderlerinin izni gereklidir. Özellikle koloni liderlerinin onaylamadığı bir evlilik gerçekleşemez. Genç erkeklerle evlenmek istedikleri kızları seçme hakkı verilmiştir. Ancak kızların erkekler kadar seçme hakları bulunmamaktadır. Hutteritler kendi kolonilerinin içinden evlilik gerçekleştirmedikleri gibi ilk kuzen evliliğine de karşıdırlar. İkinci ve üçüncü kuzen evlilikleri yaygın bir şekilde olup çoğu kolonide ise dördüncü kuzen evlilikleri en uygun görülenidir.

Hutteritler için aile, Bruderhof yani Kardeşliğin bir alt parçası olarak kabul edilmesinden dolayı bütün büyük politik kararlar üyelerin oylarıyla belirlenir. Ancak oy kullanma hakkı sadece ailenin reisi olarak kabul edilen erkeğe aittir. Hutteritler, uzun bir şekilde inşa ettikleri apartmanlarda yaşarlar. Her apartmanda birkaç tane daire bulunmakta ve her dairede bir aile ikamet etmektedir. Ancak yemek salonu ve oturma odası ortak olup apartmanda oturan aileler, yemek salonunda birlikte yemek yerler ve oturma odasında birlikte vakit geçirirler. Bir ailenin görevi, aile çıkarlarını değil, koloninin amaçlarını desteklemek olduğundan ailelerin bu görevi yerine getirmemeleri halinde koloni için yıkıcı bir durumun ortaya çıkacağını ifade ederler. Ailelerin diğer görevi ise koloni için yeni nesiller dünyaya getirmektir.

Hutteritlerin çocuklar hakkındaki düzenlemeleri ve kuralları çok önemli bir konu olarak görülmüştür. Hutterit kadın ve erkeklerin kendi kurallarına göre yetiştirilmesinde ve bir Hutterit olma yolunda düzenli iş planlarının yapılmasında, koloninin geleceği amaçlanır. Bir Hutterit olma ifadesi de kadın ve erkeklerin her şeyde liderlerine itaatkâr olmalarının karşılığı olarak görülmüştür. Ebeveynler, çocuklarına topluluk yaşam biçimini modelleyerek daha geniş bir makro ailenin üyesi olduklarını aşırlar. Genç kız ve oğlanlar sadece ebeveynleri tarafından değil aynı zamanda kolonideki diğer yetişkinler ve büyük çocuklar tarafından da bakılırlar ve disiplin altına alınırlar. Bütün çocuklar, aynı zamanda uyanır, sıkı bir şekilde çalışır ve yemek salonunda yemek yerler. Çocuklar, koloninin çeşitli uygulamalarına katılmalıdır.

Çoğu kolonide kızlara ve erkeklere, gençliklerinin sonları yirmili yaşlarının başlarında, vaftiz yeminini yapmadan önce önemli bir özgürlük hakkı verilir. Bu hak, beş ila on beş yaş arasında daha önceden koloniden hiç ayrılmamış olan gençlere de verilir. Verilen bu özgürlüğe deneme süresi denilmiştir. Gençler, sigara içerler, radyo dinlerler, kızlarla vakit geçirirler, kasabada sinemaya giderler ve dans ederler. Bunlara ek olarak esrar içenler de olmuştur. Ayrıca çocuklar, yetişkinler tarafından cinsel konularda eğitim de alırlar. Erkeklerin çoğunluğu, gençliklerinin son dönemlerinde aylarca ve bazen yıllarca süren bir zaman zarfı boyunca koloniden ayrılırlar. Koloniden ayrılan bu gençler, petrol ve madencilik endüstrilerinde veya büyük şirket çiftliklerinde yüksek ücretli işlerde çalışırlar. Bazıları farklı hayat şartlarını benimser ancak çoğu yuvadan uzak kalamaz. Fakat önemli bir miktarı, koloni dışındaki durumları kontrol etmektedir. Koloniden ayrılmayanlar da kendi uygulamalarına karşı çıkan uygulamaları denemektedirler. Gençler bu zamanlarının keşif zamanı olduğunu, koloniye katılmanın kişisel bir karar olduğunu ve ciddi bir dönüm noktasında olduklarını bilmektedirler. Ancak bu gençlerde intihar, uyuşturucu bağımlılığı, kundakçılık veya cinsel ahlaksızlık gibi ciddi sorunlar görülmemiştir.

Hutteritler, teknolojik makine ve aletlerin kullanımını dine karşı bulmazlar. Onların endişe duydukları şey liberal yaşam biçiminin komünal hayat tarzlarını bozmalarıdır.

Anahtar Kelimeler: Dinler Tarihi, Hutterit, Komünal, Evlilik, Aile, Çocuk Yetiştirilmesi.

A STUDY ON THE RELIGIOUS TRADITIONAL COMMUNAL LIFE STYLE OF HUTTERITES THAT HAVE RADICAL WINGS OF THE REFORM AGE

Abstract

Anabaptists are a movement that constitutes the radical wing of the 16th century reform era. Three community has emerged from Anabaptists which are the Hutterites, the Mennonites and the Swiss Brothers. In defending adult baptism, the Anabaptists are separated from the Catholic, Protestant and Orthodox, and are opposed to their leadership in the Christian world. In general, the beliefs of all Anabaptists are almost the same. But there is an important belief that distinguishes Hutterites from other Anabaptists. It is the “community of goods” that is, the common sharing of goods. With these beliefs, the Hutterites believed that the communal life system, that is, the common sharing of goods, was the real life system of Christianity. Thus, they established colonies. The hutterites have attracted attention with their standing for more than 450 years. The hutterites attributed their long standing to the communal life system. Because according to the communal life system, they have trained all members from a young age . In this study, it is aimed to give information about how Hutterites, as a Anabaptist community, implement a system in the colonial life about marriage, family and upbringing.

Summary

The origin of the hutterites is based on the Anabaptist movement that emerged in Switzerland under the influence of the Protestant Reform in the 16th century. Anabaptists generally have the same beliefs. However, among the Anabaptists, there are different practices. There are three Anabaptist groups that emerged in the 16th century. These groups are Hutterites, Mennonites and Swiss Brothers-Anabaptists. Then the Amish community was formed from the Mennonites. The most important common features of the Anabaptist groups are their strong opposition to the basic status of the Roman Catholic Church and Protestant churches. The distinguishing feature of the anabaptists is their adoption of adult-believer baptism, Jesus' last supper, non-resistance - peace and simplicity. However, the difference between the Hutterites and the Mennonites and the Amishes is that they accept the common understanding of property and the social lifestyle. In addition, Hutterites, unlike Amish, use technology and follow technological developments. One of the most important aspects of Mennonites and Amishes is that they place colony life instead of nuclear family structure.

The hutterites emerged in Moravia, now the Czech Republic. Although Hutterite was accepted Jacob Hutter as the founder of their society, there was a community that had ideas of Hutterites before him. In fact, Hutter organized this community. Hutter, seen as a charismatic and prophetic leader, started the present Hutterit communal system in 1533.

The hutterites have attracted much attention as a communal group rather than being an Anabaptist movement. In 1528, they applied their first communal life style, the common sharing of goods. The purpose of these practices is to establish the colony of heaven on earth. According to them, since there will be a colonial life style in heaven, God has ordered all Christians to live colonially in the world. They live in isolation. It is a community with different culture, religious understanding and purpose.

The adoption of a communal lifestyle by the Hutterites was reflected in their marriage, family and child rearing. Marriage in hutterites is a union in which both people agree to look at each other. In this association, the second person accepted to obey the first person. The couple now refers to one person, not two. This is a decision made according to God's will and order. It is not in line with the choices or wishes of individuals. The hutterites have strictly applied monogamous marriage and gender rituals.

Deciding on hutterite marriages occurs in several ways. Regardless of the type of

marriage, marriage is required with the permission of family, preachers and colonial leaders. In particular, a marriage that cannot be approved by colonial leaders cannot take place. Young men are given the right to choose the girls they want to marry. However, girls do not have the right to choose as much as boys. The hutterites do not marry from their own colonies, but are also opposed to the first cousin marriage. Second and third cousin marriages are common, and in most colonies, fourth cousin marriages are the most appropriate.

Since the family for the hutterites is accepted as a sub-part of the Bruderhof, the Brotherhood, all major political decisions are determined by the votes of the members. However, the right to vote belongs only to the man who is accepted as the head of the family. The hutterites live in apartments that they have long built. There are several apartments and a family resides in each apartment. However, the dining room and living room are shared and families living in the apartment eat together in the dining room and spend time together in the living room. Since the duty of a family is not to support the interests of the colony but to support the purposes of the colony, they state that if the families do not fulfil this duty, a destructive situation will arise for the colony. The other task of the families is to give birth to new generations for the colony.

The regulations and rules of the hutterites on children have been seen as a very important issue. The future of the colony is aimed at raising the hutterite men and women according to their own rules and making regular business plans to become a hutterite. The expression of being a Hutterite was seen as the equivalent of the obedience of men and women to their leaders in everything. Parents model their community lifestyle to their children and make them feel that they are members of a wider macro family. Young girls and boys are looked after and disciplined not only by their parents, but also by other adults and older children in the colony. All children also wake up, work hard and eat in the dining room. Children should participate in various practices of the colony.

In most colonies, girls and boys are given an important right to freedom in their late teens, early twenties, before making the oath of baptism. This right is also granted to young people between five and fifteen years of age who have never left the colony before. This freedom is called trial period. Young people smoke, listen to radio, spend time with girls, go to the movies and dance in town. In addition, there were also marijuana smokers. Children are also trained by adults on sexual matters. The majority of males leave the colony for a period of months and sometimes years in the last stages of their youth. These young people leaving the colony work in high-paid jobs in the oil and mining industries or on large company farms. Some adopt different living conditions, but most cannot stay away from home. However, a significant amount controls conditions outside the colony. Those who do not leave the colony also try practices that oppose their own practices. Young people know that this is a time of discovery, that joining the colony is a personal decision and that they are at a serious turning point. However, there were no serious problems such as suicide, drug addiction, arson or sexual immorality.

Hutterites do not find the use of technological machines and tools against religion. What they are concerned about is that the liberal lifestyle disrupts communal lifestyles.

Keywords: History of Religious, Hutterite, Communal, Marriage, Family, Child Rearing.

GİRİŞ

Hutteritlerin asıl kökeni, 16. yüzyılda Protestan Reformunun etkisiyle İsviçre’de ortaya çıkan Anabaptist harekete dayanır. Anabaptistler, genel itibariyle aynı inançlara sahiptir. Ancak Anabaptistler arasında dünyevi yaşam konusunda farklı uygulamalar mevcuttur. 16. yüzyılda ortaya çıkan üç Anabaptist grup vardır. Bu gruplar, Hutteritler, Mennonitler ve İsviçre Kardeşleri-Anabaptistleridir. Daha sonra ise Mennonitlerden Amiş topluluğu oluşmuştur. Anabaptist grupların en önemli ortak özellikleri, onların Roma Katolik Kilisesi ve Protestan kiliselerinin temel statüde olmalarına şiddetle karşı çıkmalarıdır. Anabaptistlerin ayırt edici özelliği yetişkin-inanan vaftizi, İsa’nın son akşam yemeği, direnme- barışseverlik ve basit hayat tarzını benimsemeleridir. Ancak Hutteritlerin, Mennonitler ve Amişlerden farklı yanı, ortak mülk anlayışı uygulamasını ve toplumsal yaşam tarzını kabul etmeleridir. Ayrıca Hutteritler, Amişlerden farklı olarak teknolojiyi kullanırlar ve teknolojik gelişmeleri takip ederler. Mennonitlerden ve Amişlerden farklı olan en önemli yanlarından biri de çekirdek aile yapısı yerine koloni yaşamını yerleştirmeleridir.¹

Hutteritler, şimdi Çek Cumhuriyeti olan Moravya’da ortaya çıkmıştır.² Hutterit, toplumunun kurucusu Jacob Hutter kabul edilmekle birlikte ondan önce de Hutteritlerin görüşüne sahip olan bir topluluk vardı. Aslında Hutter bu topluluğu organize etmiştir. Karizmatik ve peygamberî bir lider olarak görülen Hutter, bugünkü Hutterit komünal sistemini 1533’te başlatmıştır.³

Hutteritler, reform çağının radikal kanadını oluşturmuştur. Hutteritler, ortaya çıktıkları andan günümüze kadar dört yüz elli yıldan fazla hayatta kalmalarıyla varlığını en uzun sürdüren komünal bir topluluktur.⁴ Bu sebeple Anabaptist bir hareket olmalarından ziyade, komünal bir grup olarak dikkatleri daha çok çekmiştir. İlk komünal yani malların ortak paylaşımı şeklindeki yaşam tarzlarını 1528 yılında uygulamışlardır. Bu uygulamalarının amacı, cennet kolonisini yeryüzünde kurmaktır. Onlara göre, cennet de koloni şeklinde bir yaşam tarzı olacağından, Tanrı tüm Hristiyan-

¹ Duane C. S. Stoltzfus, *Pacifists in Chains; The Persecution of Hutterites During the Great War*, (Baltimore: Johns Hopkins University Press (2013), 15-18.

² Donald W. Huffman, *Life in Hutterite Colony: An Outsider’s Experience and Reflections on a Forgotten People in Our Midst*, *Amerikan Journal of Economics and Sociology*, 59/4, 2000, 551.

³ Robert Friedemann, *The Christian Communism of the Hutterite Brethren*, *Archiv für Reformationsgeschichte*, 46/14, 1955, 197.

⁴ Peter H. Stephenson, “Like a Violet Unseen, The Apotheosis of Absence in Hutterite Life”, *Canadian Review of Sociology*, 15/4 1978, 434.

ların dünyada da koloni şeklinde yaşamalarını emretmiştir. Onlar, sosyal akımdan izole olmuş bir şekilde yaşamaktadır. Farklı kültür, dini anlayış ve amaca sahip bir topluluktur. Halkın gözü önünde yaşamazlar. Ancak Hutteritlerin yaşam tarzları göz önüne alındığında koloni nüfus yoğunluklarını stabil düzeyde uzun yıllarca koruma gayretleri anormal görülmüştür. Yani Hutteritler, doğum kontrolünden kaçınmakla birlikte onların koloni nüfuslarını ölçülü bir şekilde düzenlemeleri dikkat çekmiştir. Hutteritler, tarım toplumu olarak güçlü bir ekonomiye ve Hıristiyan ahlakına sahiptir. Onlar, Kutsal Kitap merkezli yaşamlarıyla, erken Hıristiyan topluluğunun kardeşliğini yaşattıklarını iddia ederler.⁵ Hutterit toplumunun, Anabaptist ideoloji, kolektivist ideoloji ve gerçekleştirme ilkesi yani ideolojiyi eyleme dönüştürme taahhüdü olmak üzere üç ana ilkesi mevcuttur. Hutteritler, tarımsal bir topluluk olmakla birlikte her şeyi ihtiyaca göre eşit paylaşma ilkesine inanırlar. İşbirliği, eşitlik, kardeşlik, adalet, rekabetten kurtulma ve sömürmeden uzak durma benimsedikleri temel ilkelerdendir. Dışarıdan bakıldığı zaman koloni üyeleri arasındaki hiyerarşi- statü, aslında toplumdaki sıra, rol ve pozisyonlarla ilişkilendirilir.⁶

Moravya'daki zulüm ve işkenceden kaçan Hutteritler buradan Macaristan, Romanya, Rusya, Birleşik Devletlere ve Kanada'ya göç etmişlerdir. Hutteritlerin Avrupa'daki zulümden kaçarak barış içerisinde yaşamaya başlamaları, 1870 yılında Birleşik Amerika'ya göç etmeleriyledir. Hutteritler bugün Amerika'da yaşayan bir topluluktur. Hutterit kolonileri, Birleşik Devletler'de temelde üç ana koloni ve bağlı olmayan kolonilerden oluşmuştur. Bu ana koloniler Lehrerleut, Schmiedeleut ve Dariusleut kolonileridir. Bu koloniler zamanla yeni kolonileri meydana getirmiştir. Çoğu Hutterit kolonileri, ana gövde olarak bu üç koloninin birisinden geldiklerini belirtirler. Üç ana koloni dışında herhangi bir koloniye bağlı olmayan koloniler de bulunmaktadır. Bu koloniler arasında, karşı koloni ilişkisi mevcuttur. Kadın ve erkekler koloniler arasında işbirliği içerisinde çalışırlar. Bina inşaatı, tarla biçme, kesim işleri, düğün ve cenaze hazırlıkları gibi birtakım işlerde de birlikte çalışırlar. Bununla birlikte birçok bilgi alış verişinde bulunurlar. Schmiedeleut kolonisi gibi uzak mesafelerde olsalar bile koloniler arası ilişkileri kırılğan değildir. Aynı bölgede yaşayan kolonilerde de kolo-

⁵ Rod Janzen, Max Stanton, *The Hutterites in North America*, The Johns Hopkins University Press, Baltimore, 2010, 17; Karl Peter, Ian Whitaker, *The Hutterite Economy: Recent Changes and Their Social Correlates*, *Anthropos*, 78, 3/4, 1983, 535-546, 544-545.

⁶ Shirin Schludermann, Eduard Schludermann, *Social Role Perceptions of Children in Hutterite Communal Society*, *The Journal of Psychology* 72/2, University of Manitoba, 1969, 183-188, 183.

ni liderleri, eğitim konferansları, çeşitli işler ve acil durumlar gibi birçok konuda bir araya gelir. Ayrıca koloni üyeleri de birbirlerini ziyaret eder. Bu ziyaretleri sırasında diğer kolonilerde konaklayan üyeler de olur. Birbirlerinin kitap merkezlerine giderler. Şehir merkezlerine giderek kahve içerler. Birbirleriyle buluşan farklı koloni üyeleri, tarım, yeni endüstriler veya teoloji konularında da bilgi alışverişinde bulunurlar. Tarım ve endüstri alanında her türlü teknolojiyi rahatça kullanan Hutterit üyeler, cep telefonu, e-mail, sınırsız telefon gibi iletişim araçlarını da rahatça kullanırlar. Hutteritler, teknolojiden ziyade en çok liberal uygulamaların kolonilerini etkileyeceğinden korkmaktadır.⁷

1. EVLİLİK

Hutteritler, dini inançları, pratikleri ve koloni yaşam şekilleri ile diğer Anabaptistlerden farklı bir topluluktur. 18. yüzyılın sonlarından beri evanjelizme vurgu yapmaları ve kendilerini Hutterit olmayanlardan mümkün olduğunca uzak tutmaları, kapalı bir klan toplumu olduklarını göstermiştir. Ayrıca evliliklerini toplulukları içerisinde yapmalarının, onların benzersiz bir etnik grup olarak günümüze kadar devam etmelerini sağladığı belirtilmektedir.⁸

Hutteritlerde evlilik, her iki kişinin de birbirine bakmayı kabul ettiği bir birlikteliktir. Bu birliktelikte ikinci kişi, birinci kişiye itaat etmeyi taahhüt etmiş olur. Çift artık iki kişi değil tek bir kişiyi ifade eder. Bu durum Tanrı'nın isteği ve emri doğrultusunda alınan bir karardır. Kişilerin seçimleri ya da istekleri doğrultusunda değildir. Hutteritler tek eşli evliliği ve cinsiyet törelerini sıkı bir şekilde uygulamışlardır. Hem kadınlar hem de erkekler için tek eşlilik söz konusudur.⁹ Kızlar, genellikle vaftiz olduktan sonra evlenirler.¹⁰ Kızların evlilik yaşı genellikle yirmi iki civarıdır. Erkekler de evlenecekleri kızdaki biraz büyük olur.¹¹

1.1. Eş Seçme

Hutterit evliliklerine karar verme, birkaç şekilde meydana gelmektedir.

⁷ Janzen, Stanton, *The Hutterites in North America*, 17, 60.

⁸ Janzen, Stanton, *The Hutterites in North America*, 104.

⁹ Peter Riedemann, John J. Friesen, *Peter Riedemann's Hutterite Confession of Faith*, Herald Press, Waterloo, Ontario, Scottdale, Pensilvanya, 1999, 127-129.

¹⁰ Paul Diener, *Ecology or Evolution? The Hutterite Case*, *American Ethnologist*, 1/4, 1974, pp. 601-618, 603.

¹¹ John Andrew Hostetler, *Hutterite Life*, Herald Press, Scottdale Pensilvanya, Waterloo, Ontario, 1983, 29-30

Evlenme şekli ne olursa olsun, koloni statüsü evlilikte önemli bir rol oynamıştır. Kolonide yüksek statüde bulunan erkekler, yine yüksek statüde olan kızlarla evlenmiştir. Erkekler eş seçiminde, kızın servetine ve kolonideki statüsüne bakmıştır.¹² Genç erkeklere evlenmek istedikleri kızları seçme hakkı verilmiştir. Genç erkekler, diğer kolonilere akrabalarını ziyaret ediyormuş gibi giderek kendilerine eş arar ve beğendiği bir kız ile karşılaşınca da onunla tanışmak ister. Tanışma süresi genellikle kısa olmasına rağmen evlilik birkaç yılı bulabilir. Evliliğin ertelenmesi ekonomik açıdan değil, dini açıdandır. Çünkü kişilerin evlenmeden önce vaftiz olması gerekir. Kızlar açısından evlilik gelenekleri ise şu şekildedir. Bir kız, bir oğlandan hoşlanıyorsa güzel bir mendil işler ve oğlana verir. Burada her şey oğlanın tutumuna bağlıdır. Eğer oğlan kız ile ilgileniyorsa mendili kabul eder. Ancak ilgilenmiyorsa mendili iade eder.¹³ Diğer bir evlilik geleneği de büyüklerin evlenecek olan gence tavsiyesi şeklindedir. Yani evlenmek isteyen bir erkeğe, bir kız önerilir. Eğer erkek, kızı beğenirse evlenirler. Erkek kızı beğenmezse, o kızı reddetme hakkına sahiptir. Ancak kızlar açısından durum farklıdır. Kızlar, büyükleri ve liderler tarafından kendileri için bir erkek seçilmişse ve o erkek de kızı kabul etmişse, o kişiyi istemeseler bile kendileri için seçilen erkekle evlenmek zorundadır. Kızların bu durumu, onların Hutterit toplumuna itaati olarak gösterilmiştir. Hutterit toplumunda erkek egemen bir yapı söz konusudur. Ayrıca liderlik görevinde bulunan kimseler, her daim toplumun üstünde bir güce sahiptir. Bu sebeple, kendi aralarında anlaşan çiftler de liderlerin ve vaizlerin onayından geçmek zorundadır. Ancak genellikle çiftlere onay da verilir.¹⁴ Diğer evlilik şekli ise iki insanın evlenmeye karar vermesidir. İki insan evliliğe karar verirse, ilk önce birkaç arkadaşın eşlikleriyle birlikte damat olacak kişi, kızın kolonisinin kıdemli yöneticisine gider. Aynı zamanda damadın babası, gelinin babasına giderek ondan onay ister. Hutteritlerdeki çoğu evlilik bu şekilde olmaktadır. Çoğu çiftin ailesi, kızlarına ve oğlanlarına destek olur. Evlilik yöntemlerinden yaygın olanlarından bir diğeri de kadınların gayri resmi olarak çöpçatanlık yapmasıdır. Yöntem ne şekilde olursa olsun aileler eş seçiminde aktif bir şekilde yer alır. Ayrıca bir genç yirmi dört yaşına gelip hala evlenmemişse, etrafındaki insanlar tarafından alay konusu olur. Erkek veya kız, evliliğe ilgisiz görünüyorsa ya da evlenmek için yeterince çaba

¹² Adam Darlage, "Double Honor: Elite Hutterite Women in the Sixteenth Century", *Church History*, 79/4, 2010, 770.

¹³ Hostetler *Hutterite Life*, 29-30

¹⁴ Darlage, *Double Honor*, 769.

harcamıyorsa, yetişkinler her zaman bu duruma müdahale ederek, onlara tavsiyelerde bulunur. Hutteritler, evlilik konusunda zıt kişiliklere sahip olan kişilerin daha güçlü bir evliliklerinin olduğunu söylerler.¹⁵

Hutteritlerin geleneksel evlilik yöntemlerinin dışında gençlerin birbirlerine ilgi duymasına karşı çıkmamaktadır. Yani gençlerin görüşmelerine izin verilir. Genç oğlanlar, diğer kolonideki kızlarla çıkmak isteyebilir. Bu durumda, kızın kolonisinde akşam yemeğine katılır. Daha önce bu kolonide bulunmadıysa, koloniden birisi, gencin çıkmak istediği kızı tanıtır. Oğlan kızla çıkmak isterse, kızın kolonisinden birisiyle dışarıda konuşur. Bu kişi aracı kişi olur ve kıza haber verir. Kız genci kabul ederse çıkarlar, kabul etmezse çıkmazlar. Oğlan kıza telefon edebilir. Kış aylarında, koloninin işlerinin azalması sebebiyle oğlanlar iki haftalık tatil yaptıkları süre içerisinde istedikleri gibi kızı görmeye gidebilirler. Gençler çıktıkları zaman el ele tutuşurlar, sarılırlar ve eğlenirler. Ancak son yıllarda daha fazla fiziksel temasta bulunmaları liderleri rahatsız etmiştir. Çünkü gençler, özel odalarda buluşmaya başlamıştır. Bu sebeple evlilik öncesi gebelikler artmıştır. Liderler, bu durumu, izlenen magazinelere, filmlere ve müzik videolarına bağlamaktadır. Evlilik dışı doğan çocuklarda kolonilere göre farklı uygulamalar mevcuttur. Schmeideleut kolonilerinde, eğer kız on sekiz yaşından büyükse bebeği büyütebilir ancak kız on sekiz yaşından küçükse, bebek evlatlık verilir. Kız evlense bile bebek evlatlık ailede kalır ve kız kocasının kolonisine gider. Kız genellikle de bebeğinin babasıyla evlenir. Dariusleut kolonilerinde ise çiftin evlenmesi için baskı yapılır. Eğer oğlan sorumluluk almayı ve evlenmeyi reddederse, koloniyi terk etmek zorundadır. Genellikle kız, evlenerek koloniden ayrılrsa bile bebeği büyütür. Bebeği büyütmesine koloni de yardımcı olur.¹⁶

Liderler, koloni üyelerinin evliliklerini sıkı bir şekilde kontrol etmişlerdir. Evlilik yöntemi nasıl olursa olsun bütün evlilikler, İsa'nın Hizmetçileri olarak adlandırılan liderler tarafından son karara bağlanır ve düzenlenir.¹⁷ Ayrıca koloni kiliseleri ve evlenecek çiftlerin ailelerinin de izinleri alınmalıdır.¹⁸ Hutteritler son yıllarda yapılan evliliklerin çiftlerin birbirini sevmeleri neticesinde gerçekleştiğini ifade etmişlerdir.¹⁹ Bununla birlikte

¹⁵ Janzen, Stanton, *The Hutterites in North America*, 93-94.

¹⁶ Bron B. Ingoldsby, *The Hutterite Family in Transition*, *Journal of Comparative Family Studies*, 32/3, 2001, 377-392, 383.

¹⁷ Darlage, *Double Honor*, 769.

¹⁸ Hostetler, *Hutterite Life*, 29

¹⁹ Ingoldsby, *The Hutterite Family in Transition*, 384.

Hutteritler, üyelerinin ve kendilerine katılan herhangi bir kimsenin hak ve imtiyaz gibi bir ayrıcalığının olmadığını ve herkese eşit davrandıklarını iddia etmişlerdir. Bütün hususlarda dünyevi olan her şeyi reddettiklerini belirtmişlerdir.²⁰

1.2. Nişan ve Hulba

Evlenmek isteyen damat adayı, gelin adayının kolonisinin yöneticisine yazılı bir ricada bulunur. Aynı zamanda damat adayının kolonisindeki Kilise'nin bütün erkek üyeleri toplantıya çağrılarak damadın isteği değerlendirilir ve çiftin karakteri tartışılır. Çiftten biri ya da her ikisi eğer koloni dışında bir müddet yaşamışsa, her ikisinin de geçmişi araştırılır. Aynı amaçla ve aynı şekilde gelinin kolonisinde de bir toplantı yapılır. Ancak bu toplantılar çoğunlukla formalite amaçlıdır. Çift her iki koloniden onay çıktıktan sonra düğün hazırlıklarına başlayabilir. Yakın arkadaşlar ve aile üyeleri, evlenecek çifti kutsamak ve onlara tavsiyeler vermek üzere gelinin evinde toplanır. Gelin ve damat, resmi olarak halka kısa bir törenle nişanlarını duyurur. Bu törende özellikle şarap kadehleri tokuşturulur. Törenden sonraki ilk cumartesi günü, gelinin evinde Hulba düzenlenir. Hulba, kolonilere göre çeşitli şekillerde gerçekleştirilir. Hulba, uzak yakın bütün kolonilerin, Hutterit olmayan arkadaşların, iş arkadaşlarının, koloni öğretmenlerinin, dükkan sahiplerinin ve doktorların katıldığı bir kutlamadır. Şarap, kahve, soda, atıştırılacak vb. eksiksiz bir yemek menüsü ikram edilir, alkol sınırsız bir şekilde tüketilir ve şarkılar söylenerek eğlenilir. Yemek ve içki servislerini önlüklü genç erkekler yapar. Nişanlı çift masanın baş kısmında olmak üzere masaya sırayla erkek- kız nedimeler ve çiftin aileleri oturur. İkinci masada ise yöneticiler oturur. Bazı Dariusleut kolonilerinde, Hulba pazar akşamına kadar devam eder. Nişanlı çiftin büyürken yaptıkları yaramazlıklar anlatılır, eğlenilir ve şiirler okunur. Düetler yapılır, enstrümanlar eşliğinde şarkılar söylenir. Yaşlı amcalardan bir grup da masanın üzerine çıkar ve ciğerleri patlayana kadar yüksek sesle şarkılar söyler. Bütün koloniler genellikle nişandan sonraki hafta pazar günü düğün yapar.²¹

1.3. Düğün

Düğün, damadın kolonisinde yapılır. Damadın kolonisi artık gelinin de kolonisidir. İki bölümden oluşan düğünün ilk bölümü genellikle ayın töre-

²⁰ Darlage, Double Honor, 769.

²¹ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 94.

nine benzer bir şekilde yapılır. Çift, düğüne katılan seyircilerle birlikte ayinlerde oturdukları her zamanki yerlerine oturur. İlk önce vaiz, bir vaaz verir ve vaazdan sonra çift, vaizin huzuruna çağrılır. Düğün yemininden sonra gelin ve damat, seyircilerin içindeki eski yerlerine yani akranlarıyla birlikte oturur. Bu şekilde düğünün ilk bölümü kısa sürer. Daha sonra ikinci bölüm daha çok gençler tarafından yönetilir ve asıl düğün ikinci kısımdır. Düğün yemeği için gelin-damat binanın dışında buluşurlar ve düğün yemeğini yemek için yemek salonuna geçerler. Çift şarap kadehini tokuşturur. Masaya küçük hediyeler konulur. Fotoğraflar çekilirken papaz görmemiş gibi yapar. Düğün günü boyunca, genç kadın ve erkekler, şarkı söylemek için evlerden birinde toplanır. Akşam yemeği yenildikten sonra düğün resmi bir şekilde bitirilir. Genç çifte kendi daireleri gösterilir. Koloni üyeleri tarafından düğün hediyesi almaları için verilen paralar ile çiftin arkadaşları tarafından satın alınan birçok küçük hediye düğünde çifte verilir.²² Hediyeler genellikle ev aletleri, lambalar, tavan vantilatörleri, saatler, nevresimler, yorgan, kıyafet kumaşları, gümüş eşya, havlu, el yapımı duvar süsleri gibi kullanışlı şeyler olur. Gelin düğün kıyafeti olarak yanardöner mavi renkli özel bir elbise giyer ve başına da duvak yerine başörtüsü takar. Konuklar ise koyu renkli giyinirler ki gelinin herkesin içinde fark edilir olması sağlanır. Damat, papazın kıyafetiyle aynı tarz olan dizüstüne kadar uzun siyah etekli ceket, beyaz gömlek, siyah kravat giyer. Düğün pastası da dikkat çekici bir şekilde yapılır.²³

Çiftin mobilyaları, ait oldukları koloniler tarafından alınır. Gelin, ergenlik döneminden beri hazırladığı sandığı, dikiş makinesini ve kaz tüyünden yapılmış olan yatak takımını getirir. Damadın kolonisi de iki sandalye, bir masa, bir yatak ve diğer gösterişsiz mobilyaları verir. Şarap ve bira servisi, daima özel günlerde uygulanan bir Hutterit geleneği olması sebebiyle düğünlerde misafirlere şarap ikram edilir. Hutteritler, Ukrayna'ya göç ettikleri zaman sadece dini özgürlüklerini koruma altına almadıklarını, özgür bir şekilde kendi şaraplarını yaptıklarını da ifade etmişlerdir. Ancak günlük yaşamda içki içme, sıkı bir şekilde kontrol altına alınmıştır ve sarhoş kişilere de ceza verilmiştir. Alkolik olmanın cezası ise Kilise'den aforoz edilmektir. Öte yandan Hutteritler için içkiye karşı olmak ya da tamamen içki içmemek diye bir şey yoktur. Çünkü Hutterit vaizler, şarabı İsa'nın yaptığını

²² Hostetler, Hutterite Life, 30-31.

²³ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 95; Ingoldsby, The Hutterite Family in Transition, 384.

ve Kutsal Kitap'ın da az bir şarabın mide için faydalı olduğunu ifade ettiğini, vaazlarında anlatırlar. Bununla birlikte Kutsal Kitap'tan ayrılarak kilise ayinlerinde üzüm suyu veya alkolsüz içecek kullanan kiliselerin olduğunu da belirtmişlerdir.²⁴

1.4. Evlilikle İlgili Bazı Durumlar

Hutteritlerin 21. yüzyılda evlilik konusunda yaşadıkları en büyük problem, genç kız ve erkeklerin oranlarındaki dengesizliktir. Bu dengesizlik genç erkeklerin koloniden ayrılarak dış dünyadaki kalış sürelerinin uzaması ve bazılarının da geri dönmemesidir. Bu sebeple genç kızlardan da koloniden ayrılma girişimleri olmaktadır. Çünkü koloniden ayrılmak onların evlilik ve çocuk sahibi olmaları için tek şanslarıdır. Özellikle bazı Lehrerleut kolonilerinde evlenemeyen kızlardan yaşlı anne ve babalarına bakmaları istenmiştir. Eş bulamayan otuz yaşından büyük bir kızın evlenmesi, çok nadir görülen bir olaydır. Koloniden ayrılıp dönmeyenlerin çoğunun erkek olması sebebiyle, kolonilerde kız sayısı erkeklerden fazla olduğu için erkeklerin evlenecek eş bulmaması gibi bir durum söz konusu olmamaktadır.²⁵ Bu durumların ortaya çıkması, iki binli yıllardan beri gençlerin, evliliği üç veya dört yıl ertelemelerine bağlanabilir.²⁶

Hutteritler kendi kolonilerinin içinden evlilik gerçekleştirmedikleri gibi ilk kuzen evliliğine de karşıdırlar. İkinci ve üçüncü kuzen evlilikleri yaygın bir şekilde olup²⁷ çoğu kolonide ise dördüncü kuzen evlilikleri en uygun görülenidir. Hutteritlerde evlilik özellikle kan bağı olanlar arasında gerçekleşir. Örneğin, seksen iki evliliğin ellisinde çiftlerin kan bağı ile akraba oldukları tespit edilmiştir. Mesela iki erkek kardeş, iki kız kardeşe evlenir.²⁸ Hutteritler, kendi dinlerinden olmayan bir kimse ile evliliği de kesin bir şekilde yasaklamışlardır.²⁹

Hutteritlerde evlilik, her iki tarafın da anlaşmasıyla meydana gelen ve yaşam boyu sürmesi gereken bir bağlılıktır. Evliliğin bozulması ise her iki taraftan birinin, bu anlaşmayı ihlal etmesiyle gerçekleşir. Koca, eşine Tanrı yolunda rehberlik etmezse, bu evlilik zaten bozulmuş demektir. Evliliklerde koca, Tanrı'nın yüceliğini temsil etmesi sebebiyle eşine rehberlik yapma gö-

²⁴ Hostetler, Hutterite Life, 31

²⁵ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 93.

²⁶ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 86.

²⁷ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 93.

²⁸ Arthur P. Mange, Growth and Inbreeding of a Human Isolate, Human Biology, 36/2, 1964, 104-133, 115.

²⁹ Ingoldsby, The Hutterite Family in Transition, 383.

revini de üstlenmiş olur.³⁰ Bazı ayrılıkların yaşanmasına rağmen boşanma bir seçenek olarak görülmez. Eğer kadın veya erkek, bir eş boşanma davası açarsa, koloniden ayrılmak zorundadır. Bu şekilde boşanan bir adam, koloniden ayrılmış ve Hutterit olmayan biriyle evlenmiştir. On dört yıl evli kalan adamın karısı boşanma davası açmış ve adam koloniye geri dönmüştür. Bu adam koloniye kabul edilir ancak kolonideyken daha önce boşadığı karısı ölene kadar başkasıyla tekrar evlenmesi yasaktır.³¹ Ayrıca bir erkek koloniden ayrılmaya kalkarsa, karısını ve çocuklarını da kendisiyle birlikte koloniden ayrılmaya zorlamak için dünya otoritelerine başvuramaz. Bu durum, erkeğin bazı kararlarından dolayı masum insanların zarar görmesini engellemek adına oluşturulmuş bir kuraldır. Ayrıca koloninin iç problemlerine, koloni dışından herhangi birinin müdahalesi de önlenmiş olur.³² Bunlara ek olarak, eğer eşlerden biri, Hutterit inançlarını reddederse, diğer eş onu boşayabilir.³³

2. AİLE

Hutteritler, koloni yaşam şeklinin Tanrı tarafından emredildiğine inanırlar. Bu açıdan Hutterit üyelerin yaptıkları bütün işler koloni çıkarlarını gözeterek bir biçimde şekillenmiştir. Kolonide yazılı ve yazılı olmayan kuralları vardır ve herkes bu kurallara göre yetiştirilir. Eşitcilik, kolektivizm, toplumdan uzak yaşam, malların ortak paylaşımı ve liderlik hiyerarşisinin olmasıyla koloni yaşam tarzı düzenlenmiştir. Koloni yaşam tarzında, aile değil koloni ön plandadır. Çekirdek aile yapısı temelli bir yaşam tarzı amaçlanmadığı için Hutteritlerin yaşam tarzı, orta çağ manastırcılığı olarak tanımlanmıştır. Hutterit toplumu için koloni her şeyden ve herkesten önce gelmelidir. Bu sebeple koloninin devamı için işler, kolonide bulunan herkese paylaştırılmıştır.³⁴

Hutterit toplumu, kendine özgü ve değiştirilmemiş ideolojisini gelecek nesillere aktarmak için güçlü bir bağlılık karakterize etmiştir. Bu konuda, liderlik, aile, tarımsal üretim, rekreasyon, eğitim kurumları, çocuk yetiştirme gibi topluluğun temelini yön veren amaçlı bir girişimleri bulunmaktadır.³⁵

³⁰ Riedemann, Frieser, Peter Riedemann's Hutterite Confession of Faith, 129.

³¹ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 96.

³² Karl A. Peter, The Dynamics of Hutterite Society, The University of Alberta Press 1987, Edmonton, Alberta, Canada, 39.

³³ Harrison, The Role of Women in Anabaptist Thought and Practice, 58.

³⁴ Darlage, Double Honor, 760.

³⁵ Shirin Schludermann, Eduard Schludermann, Paternal Attitudes in Hutterite Communal Society, The Journal of Psychology, 79/1, 1971, University of Manitoba, 41-48, 41.

Hutteritlerde aile değerleri ve çocukların dünyaya getirilmesi, toplumsal yaşamın önemli bir etkisi olarak kabul edilir. Çekirdek aile yapısı, ortak yaşamın meydana getirdiği bir kavram olarak önemli bir oluşumdur. Aile kavramıyla kastedilen şey kolonidir ve koloni geniş bir aile olarak kabul edilir. Ailenin kimliğinin gücünü, erkekler meydana getirir. Bir erkek yaşamını kendi babası, oğulları, amcaları ile omuz omuza aynı kolonide birlikte geçirir. Kadınlar ise, kocalarının kolonisine taşındıktan sonra annelerinden, teyzelerinden ve evlendirip diğer koloniye gönderdiği yetişkin kızlarından uzakta bir yaşam sürerler. Bu durum onlar için sosyal ve psikolojik olarak boşlukta olmalarına sebep olmasından dolayı koloni üyeleri, yeni gelen eşin, koloninin sosyal çevresine alışması için yardım ederler. Bazı kadınlar, eşlerinin kolonisinden bin mil uzaklıktaki bir koloniden gelin olarak gelmiştir. Uzak kolonilerden gelen gelinler, bu durumdan şikayetçi olmadıklarını, çocuklarıyla birlikte ev kolonisindeki akrabalarını ve arkadaşlarını yılda iki kez ziyaret ettiklerini belirtirler.³⁶ Eşe itaat etmenin Tanrı'ya itaat etmekle eşdeğer tutulmasından dolayı kadınlar, her konuda eşlerine itaat etmek zorundadır.³⁷ Kadınların itaatkar ve sadık olmalarının gerekmesiyle onların komünal kuralları çiğnemesi de çok zordur.³⁸ Bu şekilde din temelli oluşturulan kurallarla kolonileri yönetmek daha da kolaylaşmış ve suç davranışlarının görülmemesi sebebi de din temelli oluşturulan kurallara bağlanmıştır.³⁹

Karı-koca ve çocuklar duygusal açıdan birbirlerine bağlıdır. Çoğu koloni, aile ilişkilerini desteklemek için gece yapılması gereken işlerde, evli erkekleri çağırılmaya özen gösterir. Dariusleut koloni çiftlik yöneticisi, aile üyelerinin her cumartesi, manevi bir değerlendirme yapmaları için toplantılarını ister. Çiftlik yöneticisi de dahil olmak üzere herkes, bu toplantıda ruhsal yaşamının yansımaları hakkında konuşur.⁴⁰

Hutteritler için aile, Bruderhof yani Kardeşliğin bir alt parçası olarak kabul edilmesinden dolayı bütün büyük politik kararlar üyelerin oylarıyla belirlenir. Ancak oy kullanma hakkı sadece ailenin reisi olarak kabul edilen erkeğe aittir. Hutteritler, uzun bir şekilde inşa ettikleri apartmanlarda yaşarlar. Her apartmanda birkaç tane daire bulunmakta ve her dairede bir aile ikamet etmektedir. Ancak yemek salonu ve oturma odası ortak olup apart-

³⁶ Janzen, Stanton, *The Hutterites in North America*, 84.

³⁷ Riedemann, Frieser, *Peter Riedemann's Hutterite Confession of Faith*, 127.

³⁸ Darlage, *Double Honor*, 755.

³⁹ Huffman, *Life in Hutterite Colony*, 554.

⁴⁰ Janzen, Stanton, *The Hutterites in North America*, 84.

manda oturan aileler, yemek salonunda birlikte yemek yerler ve oturma odasında birlikte vakit geçirirler. Bir ailenin görevi, aile çıkarlarını değil, koloninin amaçlarını desteklemek olduğundan ailelerin bu görevi yerine getirmemeleri halinde koloni için yıkıcı bir durumun ortaya çıkacağını ifade ederler. Ailelerin diğer görevi ise koloni için yeni nesiller dünyaya getirmektir.⁴¹ Bir kolonideki nüfus yüz yirmi-yüz otuz kişiye çıktığı zaman ikinci bir koloninin kurulması için hazırlık yapılır. İkinci koloni kurulduğu zaman, kolonideki ailelerin yarısı yeni kurulan koloniye aktarılır.⁴² Bazı kaynaklarda da kolonide yaşayan kişi sayısının yüz elliye ulaşmasıyla ikinci bir koloninin kurulduğu belirtilir.⁴³ Diğer bir kaynakta ise kolonilerin yetmiş beş ila yüz elli arası bireyden oluştuğu ifade edilir. Sayı ne olursa olsun kolonilerdeki aile sayısının az olmasına özen gösterilerek⁴⁴ koloni nüfuslarının kontrol altında olması sağlanır.⁴⁵

Çocukların topluluk yaşam tarzına uyum sağlamaları için küçük yaşlarda okula gönderilmesi sebebiyle ve ailelerin, kendilerine verilen günlük koloni işleriyle meşgul olmaları yüzünden, çekirdek aileler çok nadiren birlikte zaman geçirirler. Bu durum, ailelerde sık sık anlaşmazlıklara sebep olmuştur.⁴⁶ Yemek zamanlarında bile bütün erkek, kadın ve çocuklar ayrı bir şekilde yemek salonunda, uzun masalarda yemek yedikleri için ailelerin iş dışında da birlikte zaman geçirmeleri mümkün olmamaktadır. Altı ila on beş yaş arası çocuklar yetişkinlerden ayrı bir salonda yemek yerler. Anneler, ortak yemek salonuna gitmeden önce bebeklerini ve altı yaşından küçük çocuklarını evde beslerler. Yemek, sofradaki etin yukarı kaldırılmasıyla başlar, sonra eller bağlanır ve yüksek rütbeli bir erkek dua eder. Yemek yendikten sonra aynı şekilde dua ile yemek bitirilir. Vaiz ve onun asistanı, vaizin konutunda akşam yemeği yer. Yemeğin onların konutuna gönderilmesinin sebebi, vaizlerin yemek sırasında tartışacakları konuların olmasıdır. Kişisel konular için de vaizlere özel bir şekilde gidilir.⁴⁷ Hutterit kolonilerin hepsinde cinsiyet ve yaşa göre sınıflandırma mevcut olup bu hiyerarşi, kilisede, okulda, işte ve yemekte kendini gösterir. Bir odada

⁴¹ Hostetler, Hutterite Life, 33

⁴² Hostetler, Hutterite Life, 17.

⁴³ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 18.

⁴⁴ Diener, Ecology or Evolution? The Hutterite Case, 602.

⁴⁵ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 166.

⁴⁶ Wes Harrison, The Role of Women in Anabaptist Thought and Practice: The Hutterite Experience of the Sixteenth and Seventeenth Centuries, The Sixteenth Century Journal. 23/1, 1992, 49-69, 61.

⁴⁷ Hostetler, Hutterite Life, 33.

otururken kadınlar bir tarafa erkekler bir tarafa oturur. Kiliseden bile önce erkekler sonra yaşlı kadınlar en son da genç erkekler çıkar.⁴⁸

Hutteritler arasındaki nüfus artışı, geniş ailelere bağlanmıştır. Çocuk Tanrının hediyesi olarak görülmesinden dolayı çocuk aldırma yasaklanmış, çok çocuk yapma teşvik edilmiş ve oluşan geniş aileler ödüllendirilmiştir.⁴⁹ Bütün ailelerin ve üyelerin finansal giderleri koloni tarafından karşılandığı için çok çocuk yapmada geçim sıkıntısı gibi bir düşünce söz konusu değildir.⁵⁰ Nihayetinde doğum kontrol de tabu olarak kabul edilmiştir. Bu sebeplerle kadınlar, kırk yaşına ulaşıncaya kadar dokuz veya daha fazla çocuk doğururlar. Böylece nüfus artışıdaki oranın da doğal bir artış olduğunu düşünürler.⁵¹

Hutteritler için iyi bir tıbbi bakım almalarına veya hastaneye gitmelerine engel teşkil edecek herhangi bir dini inanç bulunmamaktadır. Sağlık onlar için çok önemli bir konu olup güvenli tıbbi bakım için çok çaba sarf ettiklerinden dolayı, kadınlar çok çocuk doğurmalarına rağmen doğumda ölen kadın sayısı çok azdır. Evlilik ve çocuk doğurma önemli bir durum olduğundan dolayı evli olmayan Hutteritlerin sayısı da birkaç tane ile ifade edecek kadar azdır.⁵²

Amca, teyze, kuzenler, büyükanneler ve büyükbabalar gibi akrabalar arasındaki ilişki kişisel olup bu ilişki erken çocukluk döneminde kurulur ve yetişkinlik döneminde de derinleşir. Kolonilerdeki bütün üyelerin basit, birkaç tane soy ismi bulunur ve üyelerin kimlikleri yıllık kitaplarında düzenli bir şekilde tutulur. Bu yıllıklarda, bir kolonide ortalama dokuz-on bir arası farklı soy ismin bulunduğu kayıtlıdır.⁵³ Yine bu yıllıklardaki kayıtlara göre bütün Hutteritlerin ataları sadece on sekiz ailedir yani on sekiz soy isim vardır. Ancak bu ailelerden dört tanesi tamamen ölmüş ve geriye kalan on dört aile, bütün Hutteritlerin atası olmuştur.⁵⁴ Schmiedeleut kolonilerinin on bir aile ismi, Lehrerleut kolonilerinin on aile ismi ve Dariusleut kolonilerinin de dokuz aile ismi vardır. Kuzey Amerika'da birkaç Hutterit topluluğu dışında onların Decker, Entz, Glanzer, Gross, Hofer, Kleinsas-

⁴⁸ Ingoldsby, *The Hutterite Family in Transition*, 378.

⁴⁹ Huffman, *Life in Hutterite Colony*, 554.

⁵⁰ Shirin Schludermann, Eduard Schludermann, *Maternal Child Rearing Attitudes in Hutterite Communal Society*, *The Journal of Psychology*, 79:2, 1971, 169-177, 170.

⁵¹ Hostetler, *Hutterite Life*, 33.

⁵² Peter H. Stephenson, *Gender, Aging, and mortality in Hutterite Society: A Critique of the Doctrine of Specific Etiology*, *Medical Anthropology: Cross-Cultural Studies in Health and Illness*, 9/4, 1985, 355-363, 359.

⁵³ Arthur P. Mange, *Growth and Inbreeding of a human Isolate*, *Human Biology*, 36/2, 1964, 104-133, 112.

⁵⁴ Ingoldsby, *The Hutterite Family in Transition*, 378.

ser, Mandel, Stahl, Tschetter, Waldner, Walter, Wipf, Wollman ve Wurz olmak üzere kolonilerin on dört aile isimlerini ortak bir şekilde kullandıkları tespit edilmiştir. Evlilikleri de ikinci kuzen evlilikleri olmasına rağmen akraba evliliği açısından herhangi bir büyük problemle karşılaşmadıkları belirtilir.⁵⁵ Normal bir Hutterit karı-koca, yakın akraba olduklarından dolayı, bu on dört soy isimden birisine sahiptir. Hutteritlerin yüzde doksan yedisi de bu on dört soy isimden birisine aittir. Kızlar da evlendikleri zaman eşlerinin kolonisine taşındıkları için kızın kolonisi artık eşinin kolonisi olmakla birlikte soy ismi de eşinin soy ismi olur.⁵⁶ Erkek çocukların isimleri babalar ve amcalar tarafından, kız çocukların isimleri de anneler ve teyzeler tarafından verilir.⁵⁷ Verilen isimler genellikle Kutsal Kitap'a ait isimlerden seçilir. Kızlarda genellikle Maru ve onun çeşitli versiyonları, Susanna, Katharina, Anna, Sara, Rachel çoğunlukla kullanılır. Melanie, Chad, Jessica ve Brittney isimleri de diğerleri kadar çok kullanılmasa da kullanılan isimler arasındadır. Erkeklerle ise Jacob, Joseph, David, Paul ve Joshua isimleri yaygın bir şekilde verilir. Çocuklara ad koyma konusunda da son zamanlarda akrabaların isimlerini verme yaygınlaşmıştır. Birkaç Mennonitin Hutteritliği kabul etmesiyle birlikte Hutterit isimlerindeki etnik yapı da eski özelliğini kaybetmeye başlamıştır. Mennonit isimlerinden olan Baer ve Teichroeb isimleri şimdi Hutteritlerde yaygın bir şekilde kullanılan isimler haline gelmiştir. Hutteritlerde ortak isimlerin kullanılmasının yaygın olmasından dolayı kişilere hitap edilişte bazen farklı yollara başvurulmuştur. Annenin, aile ismi, çocukta orta isim olarak kullanılır. Diğerleri de eşlerinin isimlerini orta harf olarak kullanırlar. Genellikle kadınlar ve erkekler eşlerinin isimleri ile bilinirler. Mesela, erkekler eşlerinin isimleriyle çağrılır. "Sarah's John" yani Sarah'nın John'u gibi. Diğer bir örnek de erkek çağrılırken, erkeğin ismine eşinin isminin sadece baş harfinin okunması ve kadın çağrılırken de kadının ismine kocasının isminin de eklenerek söylenmesi şeklindedir. Mesela John ve Elizabeth Tschetter çiftinde, erkek çağrılırken John E. ve kadın çağrılırken de John Elizabeth şeklinde hitap edilir.⁵⁸

Yaşlanmak, konutların, mesleğin veya herhangi bir ayrımcılığın olmasını gerekli kılmamaktadır. Kadınlar eğer isterlerse kırk beş yaşında koloni görevlerinden emekli olabilirler. Erkekler de elli yaşından sonra gönüllü

⁵⁵ Hostetler, Hutterite Life, 34

⁵⁶ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 104.

⁵⁷ Arthur P. Mange, Growth and Inbreeding of a human Isolate, Human Biology, 36/2, 1964, 104-133, 112.

⁵⁸ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 107-109.

olarak çalışmaya devam edebilirler. Ancak vaizler, asla emekli olamazlar. Baş yönetici de isterse yerine genç birinin geçmesi için görevinden çekilebilir. Yaşlılara saygılı davranmak koloni kurallarından biridir.⁵⁹

Hutteritlerde koloni liderleri, o koloninin en yaşlı kimselerinden oluşur.⁶⁰ Ailelerde liderlik konumunda bulunanlar, berberler, hizmetliler gibi yüksek statüde olanlar ve onların eşleri, toplulukta yüksek rol oynarlar ve onlara davranış şekli de daha saygılı olmak zorundadır. Kadınlar da eşlerinin statüsüne göre özel muamele görürler. Ailelerin harcamaları genel itibarıyla koloni tarafından karşılanır.⁶¹

3. ÇOCUKLARIN YETİŞTİRİLMESİ

Hutteritlerde, doktor tavsiyesi olmadığı sürece doğum kontrol uygulaması yapılmadığından doğum oranları yüksekti.⁶² Doktor tavsiyesiyle gebeliğin önlenmesi gereken durumlarda ameliyat olan kadınlardır. Hutterit erkeklerin çok azı vazektomi (meni kanalı ameliyatı) olmuştur. Genç çiftler, çocuk hakkında kişisel kararlar almaya başladıklarından çiftlere koloni tarafından çok çocuk yapılması hakkında daha az baskı yapılmaya başlanmasıyla birlikte, altı veya yediden fazla çocuğa sahip olan kadınların mevcudu yok denecek kadar azalmıştır. Hutterit kadınlar, daha önceki baskın kültüre nazaran daha rahat bir yaşam sürmektedir. Örneğin kadınlar, evlenmemiş yetişkinlerin, erkeklerin ve çocukların önünde hamilelik ve doğum hakkında serbest bir şekilde konuşmaya başlamıştır. Kadınlar, doğumdan sonra bebeklerini emzirmek ve yeni doğan bebeğe tam bir ilgi göstermek için altı haftalığına işten izin alırlar. Doğum yapan kadın, yemek yapmak da dahil olmak üzere hiçbir işle uğraşmaz ve yemek yeni doğum yapan annenin evine getirilir. Annelere yemek olarak da erişte çorbası, waffle ve tatlı kurutulmuş çörek hazırlanır. Bu çörekler bir fincan çaya batırılarak yenilir. Erkek veya kız olsun bütün bebeklere çok büyük değer verilmesi sebebiyle her yaşta bütün Hutterit kadınlar, arkadaşlar ve akrabalar yeni bebeği görmeye giderler ve bebeği kucaklarlar. Çocukları olmayan çiftlerin de evlat edinme ajanslarına başvurmaya başlamalarıyla birlikte birkaç aile, bebek ve küçük çocuk evlat edinmiştir.⁶³

⁵⁹ Hostetler, Hutterite Life, 34

⁶⁰ Shirin Schludermann, Eduard Schludermann, Adolescents' Perception of Themselves and Adults in Hutterite Communal Society The Journal of Psychology, 78/1, 1971, 39-48, 39.

⁶¹ Darlage, Double Honor, 768,770.

⁶² Ulla Larsen, James W. Vaupel, Hutterite Fecundability by Age and Parity: Strategies for Faily Modeling of Event Histories, Demography, 30/1, 1993, 83.

⁶³ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 86.

Yeni anneler, altı haftalık izinden sonra kolonideki işlerine döndükleri zaman, çocuklara genç bayanlar bakar. Bu genç bayanlar on yaşlarındayken çocuk bakımını üstlenen deneyimli kişilerden oluşur. Çocuk bakımını yapacak olan bu kişilerde yaş, kişisel karakter ve güvenilirlik özellikleri dikkate alınır. Çocuk ile çocuk bakıcısı arasındaki ilişki, kolonide hayat boyu hatırlanan bir düzeyde olmasından dolayı, çocuk bakıcılığı hizmeti büyük bir onur olarak görülür. Bu bakıcıların görevleri ise on beş yaşında sona erer. Üç beş yaş arasındaki çocukların bakımından koloni okulunun hemşiresi yükümlü olmakla birlikte çocuklar, kolonideki diğer bütün akrabalar tarafından da gözetilirler. Sonuç olarak kolonideki çocuklar, sadece bir kişi tarafından değil birçok kişi tarafından bakım altına alınır.⁶⁴ Yani çocuğu ailesi değil, topluluğun büyütmesi ve dinî, ahlakî ve sosyal değerlerin topluluk tarafından verilmesiyle, çocuğun koloni hayat tarzına alışması ve koloni yaşamıyla uyumlu bir şekilde yetişmesi sağlanmış olur.⁶⁵

Hutteritlerde çocuklar, süttten kesilene kadar aileleri tarafından bakılır.⁶⁶ Çocuklar, iki yaşından beş veya altı yaşına kadar pazartesinden cumartesi gününe kadar, koloni anaokullarına gönderilir. Hutteritler, anaokulunu 16. yüzyılda, Moravya'da iken icat ettiklerini iddia etmişlerdir. Hutteritlerin anaokulu dedikleri eğitim, okul öncesi programı gibidir. Anaokulu öğretmenleri genellikle, çocuklar için özel bir sevgiye sahip olan yaşlı kadınlar olup ayrıca çocuklarla ilgilenen onların altı yaşına gelinceye kadar her türlü bakımından ve eğitiminden sorumlu olan okul anneleri de vardır. Ancak anaokulunda verilen eğitimin çoğu planlı bir şekilde sürdürülmez. Genellikle ilahi, şarkı söyleme, Kutsal Kitap hikayeleri, oyunlar ve kolonide yaşayanlarla nasıl anlaşacakları konusunda eğitim alırlar. Anaokulunda verilen eğitimin en önemlisi, temelden koloni yaşamına uyum sağlayarak büyümelerini sağlamak için, çocukların kendi isteklerini azaltmayı ve davranışlarının sorumluluğunu üstlenmelerini öğrenmeleridir. Ayrıca burada Almanca ve Hutteritçe konuşulur. Anaokulu alanlarında genellikle oyun alanı ekipmanları ve çeşitli oyuncaklar bulunur. Çocuklar öğle yemeklerini anaokulu binasında yerler. Hutterit Ester metinlerinin vaazında, "küçük çocukların Tanrı'nın sözünün doğru duyulmasını engelleyeceği", ifadesine dayanılarak çocukların kilise ayinlerine katılmalarına izin verilmez. Bazı

⁶⁴ Huffman, *Life in Hutterite Colony*, 552-563; Janzen, *Darlag, The Hutterites in North America*, 86; Darlag, *Double Honor*, 767.

⁶⁵ Edward D. Boldt, *The Death of Hutterite Culture: An Alternative Interpretation*, *Phylon*. 41/4. Clark Atlanta University, 1980, 390-395, 391.

⁶⁶ Darlag, *Double Honor*, 769.

Schmiedeleut kolonileri, çocuklara Kutsal Kitap hikâyelerinin anlatıldığı ve ilahilerin söylendiği ayrı bir anaokulu yapmıştır.⁶⁷

Çocuklarını devlet okullarına göndermeyen Hutteritler, onları altı yaşından on iki yaşına kadar yine kendi kolonilerinde bulunan okullara gönderirler. Burada özellikle ticaret ile ilgili bilgileri öğrenmelerine öncelik verilir.⁶⁸ Çocukların günlük ibadetlerinde ve Kutsal Kitap'ı anlamada Almanca bilmeleri gerektiğinden dolayı okullarda Almanca öğrenmeleri sağlanır.⁶⁹ Büyük kızlar, kendilerinden küçük olan çocukların yıkanması, giydirilmesi ve yatağa yatırılmasına kadar her türlü ihtiyaçlarını karşılamakla sorumludurlar. Yatılı okulları da bulunan Hutteritler, kolonilerdeki çocukları iki yüz-üç yüz arası gruplara ayırarak yatılı okullarda okutmuşlardı. Bu okullardaki yatak odaları iki yataklı olacak şekilde düzenlenmiştir. Bu okulların temizliği ve hijyeni, bir hemşire tarafından denetlenir. Aynı aileden olan çocukların aynı okula verilip verilmediği hususunda kesin bir bilgi verilmemiştir. Ancak yeni gelen çocukların sık sık farklı okullara gönderildiği belirtilmiştir. Ancak bazı ailelerin, çocuklarından uzun süre ayrı kalamamaları sebebiyle çocuklarını bu okullardan geri alarak kendi kolonilerinde büyüttükleri ifade edilmiştir. Çocukların bu okullardan alınmaları konusunda, Hutteritlerin acılarını ve hoşnutsuzluklarını gidermek için ve baskıları azaltmak için yeni yönetmelikler düzenlenmiştir.⁷⁰

Hutteritlerin çocuklar hakkındaki düzenlemeleri ve kuralları çok önemli bir konu olarak görülmüştür. Hutterit kadın ve erkeklerin kendi kurallarına göre yetiştirilmesinde ve bir Hutterit olma yolunda düzenli iş planlarının yapılmasında, koloninin geleceği amaçlanır. Bir Hutterit olma ifadesi de kadın ve erkeklerin her şeyde liderlerine itaatkâr olmalarının karşılığı olarak görülmüştür.⁷¹ Ebeveynler, çocuklarına topluluk yaşam biçimini modelleyerek daha geniş bir makro ailenin üyesi olduklarını aşarlar.⁷² Beslenme konusunda da ebeveynler çocuklarıyla yakından ilgilenirler. Genç kız ve oğlanlar sadece ebeveynleri tarafından değil aynı zamanda kolonideki diğer yetişkinler ve büyük çocuklar tarafından da bakılırlar ve disiplin altına alınırlar. Bütün çocuklar, aynı zamanda uyanır, sıkı bir şekilde çalışır ve

⁶⁷ Janzen, Darlage, *The Hutterites in North America*, 87.

⁶⁸ Darlage, *Double Honor*, 769.

⁶⁹ Huffman, *Life in Hutterite Colony*, 553.

⁷⁰ Darlage, *Double Honor*, 769.

⁷¹ Edward D. Boldt, *Structural Tightness, Autonomy, and Observability: An Analysis of Hutterite Conformity and Orderliness*, *The Canadian Journal of Sociology*, 3/3, 1978, 349-363, 350.

⁷² Paul Diener, *Ecology or Evolution? The Hutterite Case*, *American Ethnologist*, 1/4, 1974, 601-618, 603.

yemek salonunda yemek yerler. Çocuklar, koloninin çeşitli uygulamalarına katılmalıdır. Bu uygulamalar da yıldan yıla, zaman ve yer konusunda çok az bir değişiklik olsa bile hepsi daha önceden planlanmıştır.⁷³

Hutteritler, çocuklarının kıyafet, ikametgâh ve davranış biçimlerinde, koloni üyelerinden farklı tutumlar sergilemesi karşısında önlemler almışlardır.⁷⁴ Hutteritler, çocukların kendi çıkarlarının başkalarınınkinden daha önemli olduğunu düşünmemeleri gerektiği yönünde onları eğitirler. Bebeklerin masum olarak doğduklarını kabul etmelerine rağmen iki yaşlarındakilerde şeytan odaklı bireysel ve günahkâr bir ruhun ortaya çıktığına ve bunun komünal değerlere müdahale edeceğine inanırlar. Bu sebeple şeytana yönelik olan iradenin yeniden yönlendirilmesi gerektiğini, öz irade ve egoizmin ortadan kaldırılması gerektiğini düşünürler. Bu inanışlarının uygulanma süreci, Hutterit Anaokulu, Alman Okulu ve Pazar Okulu tarafından kurumsal olarak desteklenmektedir.⁷⁵ Bunlara ek olarak Vaftiz Sınıfları bulunmaktadır. Çocuklar ve ergenlik dönemindekiler, bu okullarda görülen derslerle Hutterit ideallerine göre yetiştirilirler. Bu konuda özellikle öğretmenlerin önemli bir yeri vardır.⁷⁶

Hutteritler, koloni topluluk yaşamında çocuklara, diğer yetişkinler ve çocuklar tarafından sevgi ve güven duygusu içerisinde davranılarak, onların sevgiyle yetiştirilmesini sağlarlar. Çocuklar, yaramazlık yaptıkları zaman onlara hafif cezalar verirler. Fiziksel ceza ve sözlü kınama çok nadirdir.⁷⁷ Fiziksel ceza, deriden yapılmış kayış ile hafifçe vurmaktır. Ancak bu ceza çocuğun ilk defa itaatsizlik ettiği zaman uygulanır. Fiziksel cezalar, agresiflik, yaramazlık gibi çocuğun kişisel olarak yaptığı davranışlardan dolayı değil, utanç verici durumları meydana getirecek konularda verilir. Fakat bu gibi durumların çok nadiren meydana geldiği de belirtilmiştir. Çoğu kız ve oğlana, altı yedi yaşına geldikten sonra fiziki ceza verilmez. Bazı çocuklar, hiç deri kayış ile cezalandırılmadan büyümüştür. Böylece Hutterit çocukların, erken yaşlardan itibaren kişisel beklentiler olmadan komünal yaşam tarzı deneyimiyle gelişerek büyümesi amaçlanır.⁷⁸ Ayrıca disiplin konusun-

⁷³ Janzen, Stanton, *The Hutterites in North America*, 84; Ingoldsby, *The Hutterite Family in Transition*, 378.

⁷⁴ Shirin Schludermann, Eduard Schludermann, *Developmental Study of Social Role Perception Among Hutterite Adolescents*, *The Journal of Psychology*, 72/2, 1969, 243-246, 246.

⁷⁵ Janzen, Stanton, *The Hutterites in North America*, 86.

⁷⁶ Shirin Schludermann, Eduard Schludermann, *Adolescent Perception of Parent Behavior (CRPBI) in Hutterite Communal Society*, *The Journal of Psychology*, 79/1, University of Manitoba, 1971, 29-39, 29.

⁷⁷ Ingoldsby, *The Hutterite Family in Transition*, 379.

⁷⁸ John A. Hostetler, Gertrude Enders Huntington, *Communal of Pittsburgh Of the Commonwealth System of Higher Education*, *Ethnology*, 7/4, 1968, 331-355, 337.

da bir çocuk eğer yanlış yaparsa, bu yanlıştan sadece çocuk sorumlu tutulmaz. Çocuğun ebeveyni, yakın komşuları, amcalar, teyzeler, büyük anneler, büyük babalar, kuzenler yani bütün aile sorumlu tutulur.⁷⁹

Küçük çocuklar, yetişkinlere izin verilmeyen renk, desen ve stilleri giyme konusunda daha özgürdürler. Havanın sıcak olduğu zamanlarda çoğu küçük çocuk, kilise ayinlerine çıplak ayakla katılır. Çocukların Hutterit yetişkin kıyafetlerini giydikleri yaş ondur. Kızlar, on yaşına kadar başlık, on yaşından sonra da başörtüsü takarlar.⁸⁰

Çocuklar büyüdüleri zaman doğal olarak onlar için dünyadaki en zeki insanlar, kolonilerindeki yetişkin erkekler ve kadınlardır. Çünkü onların Hutterit olmayanlarla birlikte okumalarına, televizyon şovları, moda gibi şeyleri takip etmelerine izin verilmemiştir ve bu sebeple çocuklar, hayatlarında kaçırdıkları önemli bir şeylerin olduğunu düşünemezler.⁸¹

Hutterit toplumunda, baskın sosyalleşme biçiminin, içselleştirilmiş normlar yoluyla psikolojik bir kontrol sağlandığına vurgu yapılmıştır.⁸² Buna binaen Hutterit çocukların arasında normatif ihlallerin meydana gelmesi durumunda suçluluk duygusu içerisinde yetiştiğine ya da acı çektiğine dair bir kanıt da yoktur. Komünal yaşam sisteminin birçok kuralı beraberinde getirmesinden dolayı koloni kurallarının normal olduğunu ifade etmişlerdir.⁸³ Hutteritler, çocuklar üzerinde aşırı korumacı bir yaklaşım sergilemeyip onların rahat bir şekilde hareket etmelerinde ve onların fiziksel risk almalarında bir sakınca görmezler. Akşamları saat sekiz civarında altı veya yedi yaş üzeri çocuklar, koloni sınırları içerisinde olmak üzere denetim olmadan rahatça oynamaları ve dolaşmaları için serbest bırakılırlar. Bu saatlerde çocuklar koloninin en uzak mesafelerine kadar giderler. Zamanı geldiğinde yerel avluya dönmeleri için zil çalınarak çocukların ebeveynleri ve kardeşlerinin gözlerinin önünde olacakları avluya gelmeleri sağlanır.⁸⁴

Hutteritler, topluluk yaşamının yaş ve cinsiyet açısından koloni hiyerarşisi oluşmasını gerekli kıldığını ifade ederler.⁸⁵ Bununla birlikte koloni hi-

⁷⁹ Janzen, Stanton, *The Hutterites in North America*, 87.

⁸⁰ Janzen, Stanton, *The Hutterites in North America*, 87.

⁸¹ Hostetler, Huntington, *Communal of Pittsburgh Of the Commonwealth System of Higher Education*, 332.

⁸² Schludermann, Schludermann, *Adolescent Perception of Parent Behavior (CRPBI) in Hutterite Communal Society*, 37.

⁸³ Boldt, *Structural Tightness, Autonomy, and Observability*, 351.

⁸⁴ Janzen, Stanton, *The Hutterites in North America*, 87.

⁸⁵ Schludermann, Schludermann, *Adolescent Perception of Parent Behavior (CRPBI) in Hutterite Communal Society*, 29.

yerarşisinin çocukları kısıtlamadığını aksine çocukların, Hutterit yetişkinler ve Hutterit olmayanlarla gayet rahat bir şekilde iletişim kurabildiklerini, kendilerinden emin, atılgan ve katılımcı olduklarını belirtirler. Çocuklar, bir konuda doğrudan yorum yaparlar ve engelleme olmadan duygularını ifade ederler. Hutteritlerde çocuklar çok sevilir ve onlara değer verilir.⁸⁶ Daha çok kızlarda göze çarpan bir özellik olmasıyla birlikte Hutterit çocukları meraklı bir yapıya ve güçlü görüşlere sahiptirler. Çocuklardan sık sık misafirlere şarkı söylemeleri istenir. Onlar da kendilerini kısıtlamadan, yüksek sesle ve anlamlı bir şekilde şarkı söylerler. Çocukların devlet okullarına gönderilmemesi, asimile olmalarını engellemiştir. Bu şekilde devlet okullarında karşılaştıkları sosyal çevre ile kolonilerindeki sosyal çevre koşulları arasındaki farklılıklardan dolayı duygusal karmaşa da yaşamadıkları söylenir. Devlet okullarının, çocukların güvenlerini tahrip edebileceği ve kendi algılarını etkileyebileceği düşünülür. Hutteritler, kendilerinin farklı olduklarının farkında olduklarını ve şehirlerde de kendileri hakkında önyargılı yorumları duyduklarını belirtirler. Kendilerine karşı arkadaş yanlısı olmayan bakışları da görmekteyler. Hutteritler ve çocukları, kıyafetlerinin neden farklı olduğunun, neden yaşam tarzlarının özel ruhani bir şeyin sembolü olduğunun farkında olduklarını söylerler.⁸⁷

Koloni işlerinin, asla son bulmayan bir yapıda olması sebebiyle bütün yaş gruplarının yapması gereken işler mevcuttur. Çocuklar, aileleri her ne zaman onlara ihtiyaç duyarsa, ailelerine yardım etmek zorundadır.⁸⁸ Koloniler birbirleriyle karşılaştırıldıkları zaman, her koloninin kendi içerisinde diğer koloniye göre farklı uygulamalarının olduğu görülür. Mesela, Lehrerleut kolonisi, diğer kolonilere nazaran çocukların bakımı konusunda daha titiz kurallar uygular. Çocuklara küçük yaşlardan itibaren güçlü bir çalışma etiği uygulanarak onların davranışları dikkatli bir şekilde izlenir. Kızlar ve erkekler beş ila on beş yaş arasında katı bir davranış kontrolü altına alınırlar.⁸⁹ Dini bir durum söz konusu olmamakla birlikte çoğu kolonide on beşinci yaş günü, Hutterit oğlanlar ve kızlar için özel bir zaman olup bu yaşa gelen oğlanlar ve kızlar, koloniler tarafından artık yetişkin olarak tanınırlar. On beş yaşına basan gençler, çocukların yemek salonundan ayrılırlar ve yemeklerini yetişkinlerin yediği salonda yemeğe başlarlar.⁹⁰ Lehrerleut

⁸⁶ Diener, Ecology or Evolution? The Hutterite Case, 603-604.

⁸⁷ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 88.

⁸⁸ Huffmann, Life in Hutterite Colony, 553.

⁸⁹ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 51.

⁹⁰ Hostetler, Huntington, Communal Socialization Patterns in Hutterite Society, 334-344.

kolonilerinde ise yetişkinlik yaşı on dördtür. Alman okulundan ve Alman öğretmeninden ayrırlılar. Bu durum bütün kolonilerde uygulanmaktadır. Bu yaşta cezai işlemler de son bulur. 1935'te yapılan yönetmeliklerine göre, yirmi bir yaşında ve daha büyük olan vaftiz edilmiş gençleri disipline etmek için onlara şaplak atmak yerine bir kilisede veya ayin sırasında onları ayağa kaldırmak suretiyle ceza verilir. Yetişkinliğin başlangıcı sayılan bu yaştaki kızlara, el yapımı olan ahşap umut sandığı, erkeklerle de yine el yapımı olan koloni geleneklerine uygun bir masa hediye edilir. Sandığın ve masanın anahtarları da mevcuttur. Kızlar, bu sandıklarını, yeni elbiselerini, kumaşlarını, küçük hediyeleri, fotoğrafları, tuvalet malzemelerini, basit mücevherlerini, yazışmalarını, fırçalarını, kalemlerini dikiş takımlarını, örgü malzemelerini yani sahip oldukları birçok eşyayı depolamak için kullanırlar. Schmiedeleut kolonileri ise kızlara sandıkla beraber, çerçevesiz aynalar, başucu masaları, konsol ve uzun elbiseler de verirler.⁹¹

Çocuklar okul döneminde koloni yaşamına uyum sağlamayı öğrendiklerinden dolayı kime itaat edeceklerini ve kolonideki sorumluluklarını bilmektedirler. Koloni yaşamı hakkında bilgili oldukları için yeni sorumluluklar onlar için zor değildir.⁹² Nihayetinde yetişkinlik yeni sorumlulukları getirmektedir. Oğlanlar, okuldan sonra domuz, mandıra, kümes hayvanı işletmeleri gibi çeşitli koloni işletmelerinde çalışmaya başlarlar. Kamyon sürerler, marangozluk, kaynak yaparlar ve genellikle en çok ihtiyaç duyulan alanda işe atanırlar. Bununla birlikte bireysel yetenekleri ve ilgi alanları daima tanınır. Kızlar ise mutfak ile ilgili işlere veya öğretmen asistanı olarak işe başlarlar. Son yıllarda Schmiedeleut ve liberal Dariusleut kolonileri gençlerin liseyi bitirmelerini teşvik etmeleri sebebiyle koloninin belirli işlerinde zamana bağlı olan gecikmelerin yaşanmasına sebep olmuştur.⁹³ Zaten kolonilerdeki ergenlerin sayısı oldukça azdır. Mesela, iki yüz kişilik bir kolonide on üç ila on beş yaş arasında yaklaşık yedi ila on iki ergen bulunmaktadır. Kolonilerdeki ergenlerin, Hutterit olmayan diğer ergen gençlerle temasları çok sınırlıdır. Hatta koloniler arasındaki ergenlerin birbirleriyle iletişimi bile sınırlıdır. Genellikle evlilik gibi konularda temas kurmaktadır. Öte yandan Hutterit ergen kız ve erkekler daha çok kendi cinsiyet gruplarındaki yetişkinlerle birçok etkileşime girerler. Özellikle yaz aylarında iş yoğunluğu sebebiyle yetişkinler ve ergenler usta-çırak

⁹¹ Peter, *The Dynamics of Hutterite Society*, 180; Janzen, Stanton, 90; Hostetler, *Huntington, Communal Socialization Patterns in Hutterite Society*, 344.

⁹² Hostetler, *Huntington, Communal Socialization Patterns in Hutterite Society*, 342.

⁹³ Janzen, Stanton, *The Hutterites in North America*, 90.

ilişkisi içerisinde çalışırlar. Yani dikey etki akışı (yetişkin-ergen), yatay etki akışından(ergen-ergen) daha baskındır.⁹⁴

Çoğu kolonide kızlara ve erkeklere, gençliklerinin sonları yirmili yaşlarının başlarında, vaftiz yeminini yapmadan önce önemli bir özgürlük hakkı verilir. Bu hak, beş ila on beş yaş arasında daha önceden koloniden hiç ayrılmamış olan gençlere de verilir.⁹⁵ Verilen bu özgürlüğe deneme süresi denilmiştir. Gençler, sigara içerler, radyo dinlerler, kızlarla vakit geçirirler, kasabada sinemaya giderler ve dans ederler. Bunlara ek olarak esrar içenler de olmuştur. Ayrıca çocuklar, yetişkinler tarafından cinsel konularda eğitim de alırlar. Erkeklerin çoğunluğu, gençliklerinin son dönemlerinde aylarca ve bazen yıllarca süren bir zaman zarfı boyunca koloniden ayrılırlar. Koloniden ayrılan bu gençler, petrol ve madencilik endüstrilerinde veya büyük şirket çiftliklerinde yüksek ücretli işlerde çalışırlar. Bazıları farklı hayat şartlarını benimser ancak çoğu yuvadan uzak kalamaz. Fakat önemli bir miktarı, koloni dışındaki durumları kontrol etmektedir. Koloniden ayrılmayanlar da kendi uygulamalarına karşı çıkan uygulamaları denemektedirler. Gençler bu zamanlarının keşif zamanı olduğunu, koloniye katılmamanın kişisel bir karar olduğunu ve ciddi bir dönüm noktasında olduklarını bilmektedirler.⁹⁶ Ancak bu gençlerde intihar, uyuşturucu bağımlılığı, kundakçılık veya cinsel ahlaksızlık gibi ciddi sorunlar görülmemiştir.⁹⁷

Kolonilerde gençler, artık eski Hutterit yaşamlarıyla karşılaştırıldığı zaman daha fazla özgürlüğe sahiptir. Önceleri erken yaşlarda gerçekleştirilen evlilik, 21. yüzyılda yirmili yaşların ortalarına ertelenmiştir. Aileler de çocuklarının küçük yaşta evlenmesini istememektedir.⁹⁸ Kiliseye katılım da aynı şekilde olup vaftiz olmayan kız ve erkekler, istedikleri zaman koloniden ayrılabilirler. Onlara aşırı bir baskı yapılmaz. Hutteritlerin gençlere verdikleri deneme süresi genişletilmiştir. Hutteritlerin büyük çoğunluğu, daimi olarak koloniden ayrılmaz. Çünkü koloniler gençlere, rahat hareket edebilecekleri ortamlar oluşturmuşlardır. Örneğin, gençler açık alanda barbekü yaparlar, sosisli sandviç yaparlar, sohbet ederler ve şarkı söylerler. Yürüyüş yolları yaparlar, bu yolların kenarlarına ağaçlar dikerler ve bu yollarda çeşitli dizaynlar yaparlar. Bu gibi faaliyetlerin gençlerin evde kalmamaları ve

⁹⁴ Schludermann, Schludermann, Adolescents' Perception of Themselves and Adults in Hutterite Communal Society, 39.

⁹⁵ Ingoldsby, The Hutterite Family in Transition, 382.

⁹⁶ Janzen, Stanton, The Hutterites in North America, 51.

⁹⁷ Ingoldsby, The Hutterite Family in Transition, 381.

⁹⁸ Hostetler, Huntington, Communal Socialization Patterns in Hutterite Society, 345.

dışarıda başlarını belaya girdirmemeleri için faydalı oldukları düşünülür. Genel olarak genç Hutteritler canlandırıcı bir ifade, tavır ve masum anlayışlara sahip olup, onların bu özelliklerinin gözlerine yansıdığı belirtilir. Onlardaki koloni değerleri sağlam bir şekilde yerleşmiştir. Aynı zamanda meraklıdırlar. Ayrıca dış dünyadaki, yaşlılarından daha genç göründükleri söylenir.⁹⁹

1970'lerden önce Hutteritler, radyo, televizyon vb. mekanik aletlerin kendi din ve kültürlerini bozacağını düşündükleri için bu gibi eşyalara kesinlikle izin vermemişlerdir. Ancak Hutteritler, tarım ve iş konusunda teknolojik makinelere ve aletlere karşı değildir. 1970'lerden sonra radyo ve televizyon gibi makineler kullanılmaya başlanmıştır. Bu kullanım, kolonilerde gittikçe daha da yaygınlaşmıştır. Ancak bu makinelere bağımlı olmadıklarını da ifade etmişlerdir.¹⁰⁰

SONUÇ

Hutteritler, Anabaptist bir topluluk olarak kendilerini hem diğer Anabaptistlerden hem de diğer Hıristiyan mezheplerden soyutlamışlardır. Onların inançlarına göre komünal yaşam tarzını benimsemeyen Hıristiyanlar yanlış yoldadır. Kutsal Kitap'a göre hareket edilmesini savunan Hutteritlere göre, bütün Hıristiyanların komünal yaşam tarzını uygulaması gerekir. Dünyevi isteklere kapılmadan yaşanması gerektiğini ileri sürerler.

Hutteritlerde evlilik, koloninin sürdürülmesi açısından önemli bir bağlılıktır. Her ne kadar evliliğe koloni için üretilmesi gereken üye gözıyla bakılmış olsa da bu durumun üyeler tarafından 21. yüzyılda evlilik dışı bebeklerin dünyaya getirilmesi ile değiştiği anlaşılmaktadır. Koloni liderlerinin de hoş karşılamasalar bile bu durum karşısında çözüm yollarına gittikleri görülmektedir. Aile bireylerinin çekirdek aile yapısını korumaları adına birbirlerine hediye almaları ve koloni işlerinde birlikte çalışmalarını yine koloninin sürdürülmesi açısından önemli bir gelişmedir. Özellikle koloniyi terk etmek isteyen bir eşin karısını ve çocuklarını da yanında götürmesine izin verilmemesi, eşini boşayan bir erkeğin koloniden ayrılmak zorunda olması ve geri dönmesine izin verilse bile eski eşi ölene kadar başka biriyle evlenmesine izin verilmemesi, koloni üyelerinin aile kurumunu sürdürmeleri için alınan dikkat çekici tedbirlerdir.

Çocukların her ne kadar koloni kurallarına göre yetiştirilmesi için uğ-

⁹⁹ Janzen, Stanton, *The Hutterites in North America*, 90.

¹⁰⁰ Boldt, *The Death of Hutterite Culture*, 393-394.

raşılsa da çağın getirdiği unsurlar onları cezbetmekte ve koloni liderlerinin, deneme süresinde geri dönmeyen gençlere geri dönüş kapılarının açık olduğunu göstermek üzere baskı uygulamadığı görülmektedir. Bu sebeple dış dünyaya uyum sağlayamayanların koloniye geri döndükleri anlaşılmaktadır. Bununla birlikte üyelerin teknolojik aletleri kullanmalarına izin verilmesi de koloni uygulamasının sürdürülmesi açısından önemli bir gelişmedir. Ayrıca bu yüzyılda gençlerin birbirleriyle çıkmalarına izin verilmesi de koloniyi terk etmelerinin önüne geçilmesi için alınan bir önlem olduğu ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

- Boldt, Edward D.. "Structural Tightness, Autonomy, and Observability: An Analysis of Hutterite Conformity and Orderliness". *The Canadian Journal of Sociology* 3/3 (1978), 349-363.
- Boldt, Edward D.. "The Death of Hutterite Culture: An Alternative Interpretation". *Phylon* 41/4 (1980), 390-39.
- Cacciatore, Joanne-Thieleman, Kara. "We Rise Out Of The Cradle into The Grave: An Ethnographic Exploration of Ritual, Mourning, and Death on A Hutterite Colony". *Omega* 69/4 (2014), 357-379.
- Darlage, Adam. "Double Honor: Elite Hutterite Women in the Sixteenth Century". *Church History* 79/4 (2010), 753-782.
- Diener, Paul. "Ecology or Evolution? The Hutterite Case". *American Ethnologist* 1/4 (1974), 601-618.
- Friedemann, Robert. "The Christian Communism of the Hutterite Brethren". *Archiv für Reformationsgeschichte* 46/14 (1955), 196-209.
- Larsen, Ulla-Vaupel, James W. "Hutterite Fecundability by Age and Parity: Strategies for Faulty Modeling of Event Histories". *Demography* 30/1 (1993), 81-102.
- Mange, Arthur P. "Growth and Inbreeding of a Human Isolate". *Human Biology* 36/2 (1964), 104-133.
- Huffman, Donald W. "Life in Hutterite Colony: An Outsider's Experience and Reflections on a Forgotten People in Our Midst". *American Journal of Economics and Sociology* 59/4 (2000), 549-571.
- Harrison, Wes. "The Role of Women in Anabaptist Thought and Practice: The Hutterite Experience of the Sixteenth and Seventeenth Centuries". *The Sixteenth Century Journal* 23/1 (1992), 49-69.
- Hostetler, John Andrew. *Hutterite Life*. Scottsdale Pensilvanya, Waterloo, Ontario: Herald Press, 1983.

- Hostetler, John Andrew-Huntington, Gertrude Enders. "Communal of Pittsburgh Of The Commonwealth System of Higher Education". *Ethnology* 7/4 (1968), 331-355.
- Ingoldsby, Bron B. "The Hutterite Family in Transition". *Journal of Comparative Family Studies* 32/3 (2001), 377-392.
- Janzen, Rod-Stanton, Max. *The Hutterites in North America*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 2010.
- Peter, Karl A. *The Dynamics of Hutterite Society*, Edmonton, Alberta, Canada: The University of Alberta Press, 1987.
- Peter, Karl-Whitaker, Ian. "The Hutterite Economy: Recent Changes and Their Social Correlates". *Anthropos* 78 3/4 (1993), 535-546.
- Riedemann, Peter-Friesen, John J. *Peter Riedemann's Hutterite Confession of Faith*, Waterloo, Ontario, Scottdale, Pensilvanya: Herald Press, 1999.
- Schludermann, Shirin-Schludermann, Eduard. "Social Role Perceptions of Children in Hutterite Communal Society". *The Journal of Psychology* 72/2 (1969), 183-188.
- Schludermann, Shirin-Schludermann, Eduard. "Developmental Study of Social Role Perception Among Hutterite Adolescents". *The Journal of Psychology* 72/2 (1969), 243-246.
- Schludermann, Shirin-Schludermann, Eduard. "Adolescents' Perception of Themselves and Adults in Hutterite Communal Society". *The Journal of Psychology* 78/1 (1971), 39-48.
- Schludermann, Shirin-Schludermann, Eduard. "Paternal Attitudes in Hutterite Communal Society". *The Journal of Psychology* 79/1 (1971), 41-48.
- Schludermann, Shirin-Schludermann, Eduard. "Adolescent Perception of Parent Behavior (CRPBI) in Hutterite Communal Society". *The Journal of Psychology* 79/1 (1971), 29-39.
- Schludermann, Shirin-Schludermann, Eduard. "Maternal Child Rearing Attitudes in Hutterite Communal Society". *The Journal of Psychology* 79/2 (1971), 169-177.
- Stephenson, Peter H. Gender, "Aging, and Mortality in Hutterite Society: A Critique of the Doctrine of Specific Etiology". *Medical Anthropology, Cross-Cultural Studies in Health and Illness* 9/4 (1985), 355-363.
- Stephenson, Peter H. "Like a Violet Unseen, The Apotheosis of Absence in Hutterite Life". *Canadian Review of Sociology* 15/4 (1978), 433-442.
- Stoltzfus, Duane C. S. *Pacifists in Chains; The Persecution of Hutterites during the Great War*, Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2013.